

Звуковий склад мови

1. Щоб зекономити місце, в одному словнику прізвища видатних людей надрукували лише приголосними літерами та ь. Прізвища яких українських письменників надрукували у словнику?

Швчнк, Фрнк, Гнчр, Стльмх, Схмлнськй, Кцбнськй.

2. Ім'я хлопчика заховано в перших звуках слів: фотоапарат, екскаватор, дім, іскра, рука. Як звали хлопчика? (*Федір*).

3. Плутанина

Утворити нові слова, використовуючи числове значення літер:

1 4 3 2

К І Н О

(*коні*)

3 2 1 4

Т І Л О

(*літо*)

3 2 4 1 5

Р У Ч КА

(*курча*)

4. Записати якнайбільше слів, у яких:

а) початковий звук — голосний (*око, іній...*);

б) не повторюється жодний голосний (*весна, небо...*);

в) є лише один голосний, що повторюється декілька разів (*молоко, барабан, килим, берег, вісім ...*);

г) лише один приголосний, що повторюється кілька разів (*біб, тато...*);

д) не повторюється жоден приголосний (*хата, літо...*);

е) є лише м'які приголосні (*тінь, сіль, рілля...*);

є) є подовжені приголосні (*життя, знання, Ілля...*).

5. Відгадати слово, добираючи замість рисочок букви на позначення приголосних звуків:

— у — — а (*ручка, сумка ...*)

— о — і — (*поріг, сокіл...*)

6. Утворити якнайбільше нових слів із букв слова магазин (*низ, зима, газ, маг, гам*); ведмідь (*мед, мідь, дім, дід*).

7. Додавши дзвінкий приголосний, утворити нові слова від таких слів: *коса (р), рука (в), буква (р), вір (звір), гра (грам), лин (млин)*.

8. Додавши глухий приголосний, утворити нові слова від таких слів: *чума (чумак), коза (козак), буря (буряк), трава (страва), гра (грак), мак (смак), міх (сміх), лан (план), лід (плід), порт (спорт).*

9. Знайти слова, які б мали такі значення при читанні:

<i>зліва направо</i>	<i>справа наліво</i>	<i>відповідь</i>
листяне дерево	геометрична фігура	(бук — куб)
гул голосів	чарівник	(гам — маг)
злак	молочний продукт	(рис — сир)
розряд речей за якістю	канат	(сорт — трос)
площа для сільсько - гоподарських робіт	домашня тварина	(тік — кіт)

10. Чи однакова кількість звуків у словах *ясно* і *рясно*, *ящик* і *лящик*, *мию* і *милю*?

Довести своє твердження.

11. Який звук може позначатися аж п'ятьма буквами?

(Звук [й] може позначатися буквами *я, ю, є, ї, й*).

12. Чи є однакові звуки у парах слів *лось* — *ліс*, *джміль* — *джем*, *чашка* — *ляц*, *гай* — *як*, *їда* — *сій*, *лак* — *ляк*, *мій* — *ім*? Якщо є, то які саме?

13. Яке буквосполучення (*йо* чи *ьо*) може стояти на початку слова або складу, а яке — ні? Чому?

14. Назвати слово, в якому один звук позначається трьома буквами.

(*Дзьоб* — ['дз']).

15. Назвати слова, які читаються однаково зліва направо і справа наліво.

(*Дід, біб, вів, око, піп, зараз...*).

16. Назвати слова, в яких останній звук позначається двома буквами.

(*Сіль, день, пень...*).

17. Назвати слова, в яких два останні звуки позначаються однією літерою. (*Армія, подія, моя, ательє...*).

18. Як написати слово *робота* п'ятьма літерами? чотирма?

(Праця, труд).

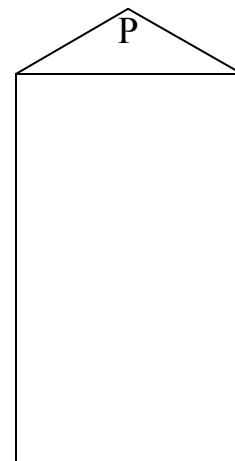
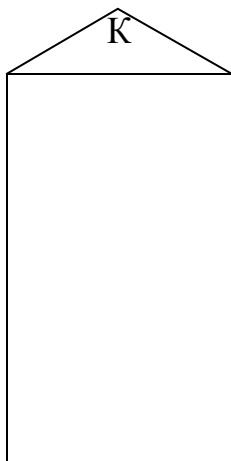
19. Назвати «найпасивнішу», тобто найрідше вживану букву українського алфавіту.

(Буква *ф*. Звук, що позначається цією буквою, зустрічається тільки у запозичених словах).

20. Назвати алфавіти, які складаються з шести літер. (Азбука, абетка).

21. Додати на початку або в кінці слова букву, щоб утворилося нове слово. (Луг, коса, рак, риба, мак, оса).

22. "Хто в будиночку живе?" Записати колонками назви тварин, які починаються із заданої літери.

23. До кожного з поданих слів дібрати такі, що відрізняються лише голосним звуком.

дім—... нірка—...

лід—... булка—...

крук—... сом—...

літо —... рука — ...

24. Замінити перші звуки в словах *суп, син, рак*, а в словах *сом, сік, сир, гак, брат*, ніж останні звуки так, щоб утворилися слова з іншим значенням. Зробити висновок про роль звуків у мові.

25. Як ніч можна перетворити на *рака*, змінюючи по чергово лише одну букву?

(Ніч—річ—рік—рак.)

26. Перетворити *лід* на *рис*.

27.Продовжити ряд слів, добираючи їх так, щоб вони римувалися.

Зразок: *Листок — молоток — колобок — колосок — волосок і т.д.*

Гілка—..., ..., ..., ...

Коса—..., ..., ..., ...

28.З поданих складів утворити і записати слова. Поставити наголос.

Ро, со, ка; вей, ло, ко, со; та, сві, нок; со, ка, роч; ча, ка, шеч.

29.Записати "смачні" слова з двох складів (з трьох).

(Вафлі, калач, булка, лимон, халва і т. д.)

30. Дібрати слова, які відповідали б такій схемі [— О = О —].

31. Дібрати по два слова до кожної з поданих схем.

[-о|-о-] [-о|-о-] [- = о|-о-]

32. Списати слова. Поділити рисками для переносу. Підкреслити склади, які не можна перенести.

Писати, їхати, гнати, йти, нести, переробити, сіяти, стою.

33.Перевірити, чи правильно поділено слова на склади для переносу.

*Іс — то —рі — я; яли — на; Ма —рі — я; я — го — ди; май — ка,
лі — йка, яці —рка, а — льбом; ход — жу, га — йок; май — ор.*

Виписати слова, в яких допущено помилку і поділити правильно.

34. Виписати слова, які не можна поділити для переносу.

*Край, мороз, ірис, яма, явір, індик, Юрій, ясен, метро, лис, хліб, дощ,
стебло, брат, сміх, Юля, риба, лимон, їжак, язик, джміль.*

Зробити звуко-буквений аналіз слів (за вибором).

35.Вибрати з поданих слів лише ті, які мають таку ж звукову будову, як слово

ЖУК.

жар жах жито

жаль жну жив

вуж жир ніж

36. Назвати слова про зиму, в яких є звук [и]. Скласти з ними речення.

усю абетку вивчив я!

Н. Забіла

Підкреслити слова, в яких буква я позначає два звуки.

Зробити звуко-буквений аналіз слів з літерою я після приголосного.

44. Знайти слова, в яких є однакові звуки.

Маяк, слухають, Ялта, Євген, станції, сім'я, юний, Ясочка, світять, яскравий.

З даних слів скласти речення так, щоб утворився текст.

45. Записати слова у дві колонки, вставляючи пропущені сполучення букв *йо, ьо*.

*Пен...к, л...довий, бо...вий, сер...зний, га...к, ...рж, ма...р, л...тчик, Л...ня, ...сип,
д...готь, л...н.*

Вибрати по одному слову з кожної колонки і виконати звуко-буквений розбір.

46. *Кросворди*

1. Цього діда мусиш знати.

Він стоїть десь під стіною.

Кожен день твою кімнату

Підмітає бородою. (*Віник.*)

2. Хоч не літаю, а крилатий,

Без крил не можу працювати. (*Вітряк.*) .

